

ПСИХОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІД ВПЛИВОМ ЗАНЯТЬ РУХЛИВИМИ ІГРАМИ

Тетяна ВІСКОВАТОВА, Орест ЛЕСЬКО, Степан РЕШЕТИЛО,
Володимир ТРАЧ

Львівський державний інститут фізичної культури

Постановка проблеми. Важливим мобілізуючим фактором здоров'я: фізичного стану, розумової діяльності як здорових дітей, так і дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР) є рухова діяльність. Особливу роль у розвитку дітей із ЗПР відіграють рухливі ігри [3].

Відомо, що спортивні ігри мобілізують фізичний розвиток, фізіологічні реакції та стан симпато-адреналової системи (САС) у спортсменів різних спеціалізацій (баскетбол, водне поло, лижне двоборство) [6, 7, 8]. Роль САС і її зв'язок з психічним станом та вплив на них занять рухливими іграми вивчений недостатньо. САС мобілізує енергетичні ресурси, впливає на рухову діяльність, підтримує гомеостаз організму [2]. Навіть не виявлено літературних джерел де були б описані психічні стани, САС та їх зв'язок з руховою діяльністю, зокрема з рухливими іграми у дітей із ЗПР.

Ігровий метод є ефективним серед різноманітних методів у школах спеціального призначення, оскільки на відміну від здорових дітей у молодших школярів із ЗПР продовжується і переважає ігрова діяльність практично до закінчення молодшої школи [1]. Цей метод дає змогу вирішувати завдання, поставлені в ході навчальної роботи, на сприятливому емоційному фоні із залученням найбільш доступних для дітей засобів, в тому числі і з арсеналу фізичної культури, що у свою чергу позитивно може вплинути на рівень знань молодших школярів.

Метою нашого дослідження було вивчити вплив рухливих ігор на психічний стан дітей симпато-адреналової системи дітей із ЗПР.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Експериментальні дослідження виконані відповідно до Зведеного плану науково-дослідної роботи з фізичного виховання та спорту на 2001-2005 рр. Державного департаменту молодіжної політики, спорту і туризму України за темою 2.2.3 «Фізична реабілітація неповносправних дітей засобами фізичного виховання» номер державної реєстрації 0102Ш02646).

Методи та організація досліджень: аналіз і узагальнення науково-методичної літератури; педагогічний експеримент; самооцінка психічного стану молодших школярів із ЗПР за методикою САН [5]; визначення адреналіну та норепіфреніну (флюорометричним методом); методи математичної статистики.

Роботу проводили на базі навчально-реабілітаційного центру «Мрія» м. Львова, в дослідженнях були задіяні 64 учні віком 7–9 років із ЗПР, з них 30 дівчаток і 34 хлопчики. Діти рівномірно були розділені на дві групи: група А – учні цієї групи вивчали рухливими іграми за розробленою нами методикою [3]; група Б – учні вивчали фізичними вправами за освітньою програмою з фізичного виховання для дітей інтернатів з дітьми із ЗПР.

Результати досліджень та їх обговорення. Вивчали психофункціональний стан: визначали самопочуття, активність та настрій а також симпатико-адреналіну систему у дітей груп А і Б. Результати досліджень порівнювались з даними до і після занять рухливими іграми та іншими видами фізичних вправ.

Отримані результати подано на рисунку 1.

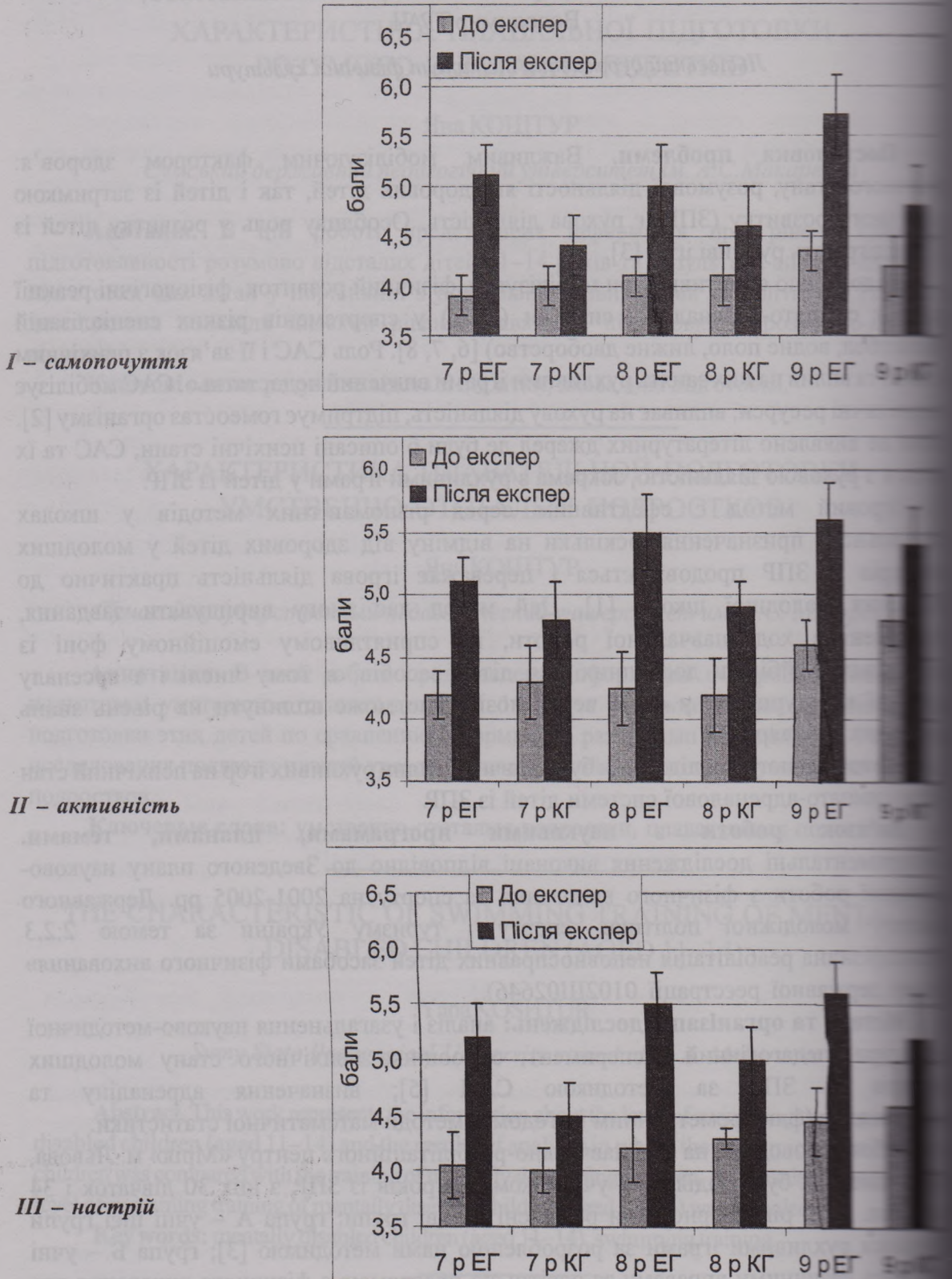

Рис. 1. Самооцінка психічних станів (I – самопочуття), (II – активності), (III – настрою) у школярів із ЗПР 7–9 років до і після педагогічного експерименту.

Під час проведеного нами педагогічного експерименту відбулись певні зміни психофункціонального стану (рис. 1) у дітей семи років. В учнів групи А самопочуття покращилось на 1,2 бала ($P < 0,05$), а у групі Б – на 0,4 бала ($P < 0,05$).

У восьмирічних школярів в групі А показник зріс на 0,9 бала ($P < 0,05$), а в групі Б – на 0,5 бала ($P < 0,05$). В учнів дев'яти років групи А самопочуття покращилось на 1,3 бала ($P < 0,05$), а групи Б – на 0,6 бала ($P < 0,05$).

У семирічних школярів групи А за час проведеного нами експерименту активність покращилась на 0,9 бала ($P < 0,05$), у групі Б – на 0,5 бала ($P < 0,05$). У дітей восьми років групи А активність зросла на 1,2 бала ($P < 0,05$), а у групі Б – на 0,7 бала ($P < 0,05$). В учнів дев'яти років групи А активність підвищилася на 1,0 бала ($P < 0,05$), а в групі Б – на 0,6 бала ($P < 0,05$).

В учнів семи років групи А настрій покращився на 1,1 бала ($P < 0,05$), у групі Б – на 0,5 бала ($P < 0,05$). У восьмирічних школярів настрій у групі А підвищився на 1,3 бала ($P < 0,05$), а в групі Б – на 0,7 бала ($P < 0,05$). У дітей дев'яти років в групі А настрій покращився на 1,1 бала ($P < 0,05$), а в групі Б – на 0,6 бала ($P < 0,05$).

Результати досліджень САС молодших школярів із ЗПР представлені на рисунку 2.

У дітей, які займались рухливими іграми рівень адреналіну в стані відносного спокою підвищився на 1,3 Мкг/добу ($P > 0,05$), після ігрового уроку на 2,1 Мкг/добу ($P < 0,05$). Після уроку фізкультури показник адреналіну підвищився на 1,9 Мкг/добу ($P < 0,05$); у дітей, що займались за освітньою програмою (1994 р.) спостерігається подібна ситуація, але дещо з повільнішим приростом.

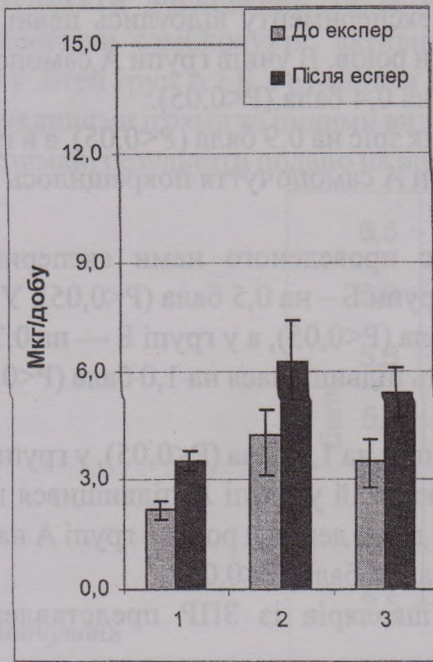
Рівень норадреналіну в стані відносного спокою підвищився на 2,5 Мкг/добу ($P > 0,05$), після ігрового уроку на 6,2 Мкг/добу ($P < 0,05$), а після уроку фізкультури на 4,9 Мкг/добу ($P < 0,05$). Рухливі ігри прискорюють адаптаційні зміни дитячого організму про що, свідчать результати встановлення рівня екскреції адреналіну та норадреналіну учнів групи А (рис. 2). Рівень екскреції адреналіну з сечею у молодших школярів із ЗПР групи А підвищився і наблизився до норми. Рівень екскреції норадреналіну збільшився та наблизився до норми в учнів обох груп з перевагою перевагою групи А ($P < 0,05$).

Висновки

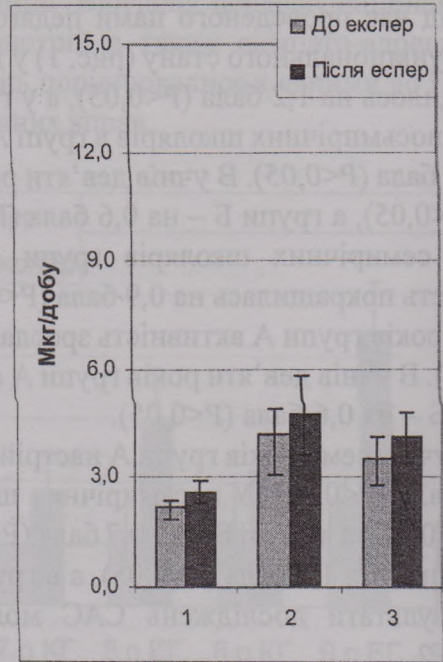
Рухливі ігри більш ефективно, ніж інші засоби фізичного виховання, сприяють покращенню самопочуття, активності та настрою дітей із ЗПР. Під впливом занять рухливими іграми стан симпато-адреналової системи у дітей із затримкою психічного розвитку активізується і наближується до рівня здорових дітей.

Література

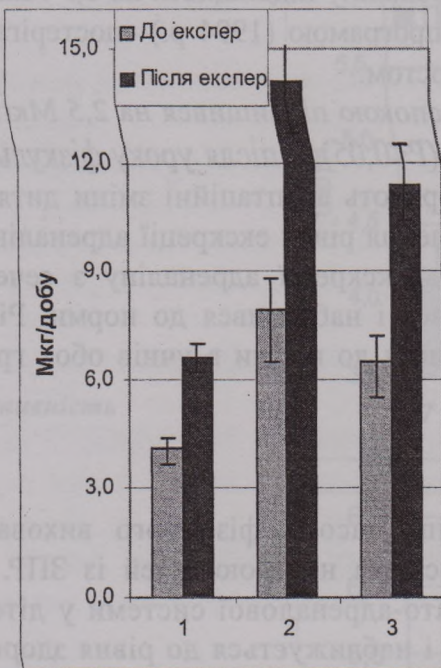
- Бисюватова Т.П. Проблема генезу діагностики і психолого-педагогічної корекції затримки психічного розвитку в дітей: Дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.08. – К., 1997. – 382 с.
- Бисюват Г.Н. Гомеостаз и спортивная деятельность // Спорт в современном обществе. – Москва, 1974.
- Бисюват О., Трач В. Рухливі ігри для молодших школярів із затримкою психічного розвитку: Навч.-метод. посіб. – Л.: ЛДІФК, 2005 – 135 с.

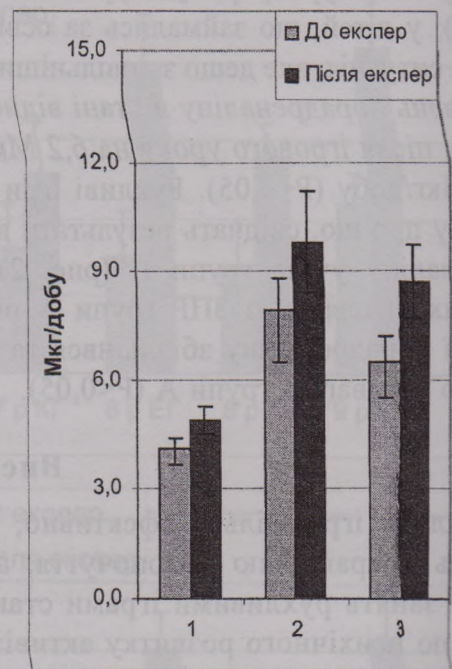
А I – Адреналін

Б

А II – Норадреналін

Б

Рис. 2 Показники рівня адреналіну (I) та норадреналіну (II) молодших школярів із ЗПР у стані спокою та після різного роду фізичних навантажень: 1 – в стані відносного спокою; 2 – після ігрового уроку; 3 – після уроку фізкультури

4. Матлина З.Ш. Обмен катехоламинами в гормональном и медиаторном звеньях симпато-адреналовой системы при стрессе // Успехи физиол. наук. – 1972. – Т. 3. – №4. – С. 92-130.
5. Практическая психодіагностика. Методики и тесты / под ред. А.Я. Райгородского. – Самара 1998. – 672с. – С. 17-21.
6. Трач В.М., Бережанський В.О. Динаміка показників симпато-адреналової системи кваліфікованих лижників-двоборців у річному циклі підготовки. / Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. Збірник наукових праць. – Київ, 2003. – С.158-163.
7. Трач В.М., Сибіль М.Г. Симпато-адреналовий моніторинг за фізичною активністю спортсменів// Матеріали міжнародної конференції, присвяченої пам'яті проф. Шостаковської І.В., – Львів, 2002. – С.83.
8. Sibil M., Ostrovsky M., Svysch Y. Biochemical control of preparation for quality of speed by the trained sportsmans. // VIII Международнний научный конгресс «Современный олимпийский спорт и спорт для всех» – Алма-Ати, 2004. – С.171-172.

ПСИХОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІД ВПЛИВОМ ЗАНЯТЬ РУХЛИВИМИ ІГРАМИ

Тетяна ВІСКОВАТОВА, Орест ЛЕСЬКО, Степан РЕШЕТИЛО, Володимир ТРАЧ

Львівський державний інститут фізичної культури

Анотація. В роботі показано психофункціональний стан молодших школярів із затримкою психічного розвитку та його зміни під впливом занять рухливими іграми. Виявлено позитивний вплив рухливих ігор на психічні стани і симпато-адреналову систему у таких дітей.

Ключові слова: психофункціональний стан, рухливі ігри, молодші школярі, затримка психічного розвитку.

ПСИХОФУНКЦИОНАЛЬНОЕ СОСТОЯНИЕ ДЕТЕЙ С ЗАДЕРЖКОЙ ПСИХИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ПОД ВОЗДЕЙСТВИЕМ ЗАНЯТИЙ ПОДВИЖНЫМИ ИГРАМИ

Тетяна ВІСКОВАТОВА, Орест ЛЕСЬКО, Степан РЕШЕТИЛО, Владимир ТРАЧ

Львовский государственный институт физической культуры

Аннотация. В работе показано психофункциональное состояние младших школьников с задержкой психического развития и его изменения под воздействием занятий подвижными играми. Выявлено позитивное влияние подвижных игр на психические состояния и симпато-адреналовую систему у таких детей.

Ключевые слова: психофункциональное состояние, подвижные игры, младшие школьники, задержка психического развития.

PSYCHOFUNCTIONAL STATE OF CHILDREN TIME-LAGGED PSYCHICAL DEVELOPMENT UNDER ACT OF EMPLOYMENTS BY MOBILE GAMES

Tetyana VISCOVATOVA, Orest LESCO, Stepan RESHETILO, Vladimir TRACH

Lvov state institute of physical culture

Abstract. In work the psychofunctional state of junior schoolboys is shown time-lagged psychical development and his change under act of employments by the mobile games. Positive influence of mobile games is exposed on the mental conditions and simpato-adrenalovou system at such children.

Key words: psychofunctional state, mobile games, junior schoolboys, delay of psychical development.

ОСОБЛИВОСТІ СТАНУ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ І СПЕЦІАЛІЗОВАНОМУ ЗАКЛАДІ ДЛЯ ХВОРИХ НА СКОЛІОЗ

Катерина ЛІНКЕВИЧ

Дніпропетровський державний інститут фізичної культури та спорту

Постанова проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні 5 років кількість учнів, віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи, збільшилась майже у чотири рази і становить 41,2%. Така ситуація потребує особливого ставлення до стану здоров'я школярів [1; 7].

Багато фахівців висвітлюють причини погіршення здоров'я сучасних школярів, серед яких вказують на зниження загальної рухової активності, що пов'язане з перевантаженням дітей навчальною діяльністю та їх байдужим відношенням до занять фізичними вправами, а також недостатнє використання в практиці фізичного виховання інструментальних методів контролю за рівнем фізичного розвитку дітей [2; 3; 4; 5].

Робота виконується у відповідності із планом науково-дослідної роботи Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту, Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2001–2005 рр. з темою «Удосконалення засобів та методів фізичної реабілітації дітей з урахуванням виду патології та психоемоційного стану», номер державної реєстрації 010111001886.

Мета роботи полягала у вивченні стану здоров'я учнів молодшого шкільного віку, які навчаються у спеціалізованій школі для дітей, хворих на сколіоз та загальноосвітній школі.

Методи і організація досліджень. Дослідження проводили на базі НВК №111 для дітей хворих на сколіоз та загальноосвітнього НВК №111 м. Дніпропетровськ. Загальна кількість обстежених дітей молодшого шкільного віку – 113. З них 63 дівчат (39 хлопчиків і 24 дівчини) навчаються у спеціалізованому закладі для хворих на сколіоз.